

13. Шевчук В. О. На полі смиренному : Роман / В. О. Шевчук. – К. : Дніпро, 1983. – № 2. – 191 с. – (Сер. «Романи й повісті»).
14. Шевчук В. О. Око прірви : роман / В. О. Шевчук. – К. : Український письменник, 1996. – 197 с.
15. Berlin, B. A. Basic Color Terms : their Universality and Evolution / B. A. Berlin, P. Kay. – Berkeley; Los Angeles : Un-ty of California Press, 1969. – 178 p.
16. Frank, J. Gender Differences in Color Naming / J. Frank // American Speech. – 1990. – Vol. 65. – № 2. – P. 114–126.
17. Lakoff, R. Extract from *Language and Woman's Place* / R. Lakoff // *The Feminist Critique of Language : a reader* / edited by Deborah Cameron. – Great Britain: TJIInternational Ltd, 1998. – P. 242–252.
18. Steinvall, A. English Colour Terms in Context. – Sweden : Umeå Universitet, 2002. – 263 p.

Oksana Kudrya

***Words with secondary colour nomination and colour characterizing constructions
in modern Ukrainian (gender aspect)***

The article deals with Ukrainian words of secondary colour nomination and colour characterizing constructions regarded in gender aspect. The author of the research compares structural, grammatical and semantic peculiarities of the mentioned units selected from the works of modern writers, O. Zabuzhko and V. Shevchuk.

Keywords: colour term, units with colour nomination, words with secondary colour nomination, colour characterizing constructions, secondary colour semantics, gender.

Алла Таран

**ПРИКМЕТНИКИ-НЕОСЕМАНТИЗМИ ТА ЇХНЯ РОЛЬ
У ПОПОВНЕННІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛЕКСИКОНУ**

Статтю присвячено дослідженню прикметників-неосемантизмів у сучасній українській літературній мові. На підставі аналізу текстів ЗМІ виокремлено два різновиди таких прикметників: власне неосемантизми та відображені чи успадковані.

Ключові слова: мовна динаміка, лексикон, неологізм, неосемантизм, функціональний потенціал інновації.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. для української мови особливо значущий період. У цей час відбулися докорінні суспільно-політичні зміни, розпочався процес демократизації життя спільноти. Українська мова здобула в новій Україні статус державної, що зумовило розширення сфери її функціонування, інтенсивний процес поповнення й оновлення лексики за рахунок лексичних інновацій: новотворів, неозапозичень, неосемантизмів, неографізмів. Широкий спектр нової лексики подають передусім видання засобів масової інформації, що найоперативніше реагують на інтенсивну динаміку сучасного українського суспільства, а також художня література та публіцистика з їхнім виразно авторським ставленням до дійсності.

Мета пропонованої розвідки – простежити процеси семантичного переосмислення прикметників сучасної української мови, зміни їхньої лексичної і синтаксичної сполучуваності, з'ясувати зумовленість цих процесів.

На позначення неосемантизмів використовують низку термінів: неосеми, семантичні інновації, лексико-семантичні неологізми, семантичні деривати. Н. З. Котелова послугується терміном неологізми-значення і вважає, що з'являються вони внаслідок внутрішньослівної, семантичної деривації на основі метафори та інших переносів номінації або в результаті “позаслівної деривації”, коли семантичний неологізм утворено морфологічно на зразок рос. *трубач* зі значенням “трубопрокладник” за наявності слова з такою ж формою, але зі значенням “той, хто грає на трубі” [1, с. 331]. О. О. Тараненко поділяє неологізми на власне лексичні й семантичні. Як приклад останніх подає порівняно недавні в українській мові інновації: *вірус* (комп'ютерний); *пакет* (пропозицій, програм) [4, с. 426]. Отже, неосемантизми (нові слова-значення) трактуємо як нове значення в семантиці вже наявного слова. Наприклад, до слова *стиліст* в СУМі подано дефініцію “той, хто володіє мистецтвом літературного стилю, майстер літературного стилю” [СУМ, IX, с. 697]. Однак останнім часом це слово активно функціонує в новому, ширшому, значенні “фахівець, який розробляє новий стиль у чомусь (одязі, зачісці, оформленні інтер'єру)” і поповнило низку

конкурентних номінацій *стиліст* : *візажист* : *іміджмейкер* : *татумейкер* : *оформлювач* : *оздоблювач* : *прикрашувач*. Найчастіше неосемантизуються інформаційно багаті слова, що характеризують поняття узагальнено, широко, багатопланово, указуючи на більшу кількість ознак.

У межах прикметників-неосемантизмів визначаємо два різновиди: відображені чи успадковані неосемантизми, що були властиві семантиці іменників, від яких такі прикметники утворено, та власне неосемантизми, що виникли в семантичній парадигмі самого прикметника.

Від іменника *пакет* зі значенням “сукупність, комплекс взаємопов’язаних документів” утворено прикметник *пакетний*, що формує два значення: спеціалізоване, що побутує в терміносистемі інформатики та програмування в сполученні зі словами *режим*, *оброблення*, *файли*, *дані*, *доступ*, *вимикач*; друге – переносне, образне “який являє собою ціле, сукупність” у сполученні зі словами *голосування*, *розгляд*, *принцип* тощо, напр.: *Ющенко за пакетний розгляд газового питання* (СіД, 5–12.08.2009); *Не умовляннями, так пакетним голосуванням* (ДТ, 28.01–3.02.2006); ... *пакетний принцип голосування* (Н, 25.03.2009). У СУМі зафіксовано цей прикметник у відносному значенні, проте уже з якісним відтінком-натяком на формування такого нового значення: “**пакетний** – прикм. до **пакет**; // признач. для виготовлення пакетів” [СУМ, VI, с. 18]. У 2-му виданні ВТССУМ 2004 р. цю дефініцію подано без змін, проте уже в 3-му виданні 2007 р. після неї подано термінологічну словосполуку з галузі техніки *пакетний вимикач*. У її складі вже виразним стає значення “єдиний, сукупний, спільний”, пор. пояснення цього терміна “пристрій для одночасного ручного перемикач декількох електричних кіл низької напруги”. Словник “Нові слова та значення” Л. В. Туровської і Л. М. Василькової не містить слів *пакет* і *пакетний*. У ССІС, натомість, крім тих значень лексеми *пакет*, які зафіксовано в СУМі, подано 4-е, нове значення “комплект, сукупність чого-небудь” з прикладом *пакет законодавчих актів* [ССІС, с. 510]. У новому значенні прикметник *пакетний* формує синонімічний ряд зі словами *комплексний*, *цілісний*, *суцільний*, *єдиний*, *об’єднаний* і успішно конкурує з ними, свідченням чого є зростання його словотворчого потенціалу, поява таких похідних, як *блочно-пакетний*, *понадпакетний*, напр.: *Яценюк пропонує ухвалювати антикризові закони у блочно-пакетний спосіб* (УМ, 13.–5. 2008); *Понадпакетні хвилини за неймовірно низькою ціною: в мережі УМС – 1 грн. за хвилину; на мережі інших операторів 5 грн. за хвилину* (реклама). На прикладі лексеми *блочно-пакетний* спостерігаємо мовну гру, формування іронічного підтексту, пор. *блочний метод будівництва*, під впливом прикметника *блочний* і прикметник *пакетний* може набувати цього значення. До речі, спостерігаємо взаємовплив, і у *блочний* наявне нове якісно-оцінне значення, стосовне вже не будівництва, а законодавчої діяльності, суспільно-політичної сфери, оскільки дедалі актуальнішим для української мовної свідомості стає термін політики *блок* в його сучасних строкатих виявах.

Іменник-неосемантизм *вірус* зі значенням “спеціально створена комп’ютерна програма для знищення інформації” [СМ, с. 25] передає таке нове значення й прикметнику *вірусний*, пор.: *Вірусний маркетинг має справу з вибором маленької групи добре пов’язаних між собою людей* (СіД, 14.03.2008); *Вірусна реклама Apple вийшла українською мовою* (П-Ц, 25.11.2007); *Вірусна активність в мережі Інтернет пов’язана з підвищеною небезпекою* (ТСН, 12.08.2008); *Вірусна розкрутка сайтів* (реклама). Усталення нового значення слова *вірус* в українській мові відбулося внаслідок семантичного калькування через посередництво російської, ймовірно, безпосередньо з англійської, в якій нове значення є наслідком семантичної деривації [2, с. 121]. Такий неосемантизм можна в структурі вже наявного в українській мові прикметника *вірусний* розглядати як приховане запозичення. У будь-якому разі це – відображена неосемантизація, бо спершу вона відбулася в твірному іменнику *вірус*, крім того, і самий прикметник *вірусний* – явище вже системи української мови. Синонімізується прикметник *вірусний* із лексемами *заражений*, *пошкоджений*, *зіпсований*, професіоналізмом комп’ютерників *битий* (*побитий*). Функціональний потенціал лексеми демонструє її антонім *антивірусний*, напр.: *НББ довело до сказу виробника найкращої антивірусної програми* (П-Ц, 28.09.2007), який можна вважати полімотивованим. Його мотиваторами можуть виступати як прикметник *вірусний*, так і префіксальний іменник *антивірус*.

Від іменника *формат* зі значенням “спосіб, характер організації, здійснення, подання когось або чогось” функціонує прикметник-неосемантизм *форматний* “організований за якимось зразком”, напр.: *Це тепер уже вона стає більш форматною, є Інтернет, де я сам рік тому скачав стільки альбомів, що, напевно, буду покараний тим же, і мій альбом будуть всі скачувати* (УМ, 24.06.2006). Найчастіше прикметник *форматний* у такому новому значенні вживається в сфері культури та мистецтва, про що свідчать його нові синтагматичні зв’язки: *форматний фестиваль*, *форматний продукт*, *форматний конкурс*, *форматний альбом*, *форматний варіант творчості*, *форматна*

музика, форматний стиль. Крім того, у мовній практиці засвідчуємо й похідний прикметник *поп-форматний*, напр.: *Поп-форматні радіостанції не готові крутити важкі семпли* (УС, 01.02.2008).

Неосемантизм-прикметник *форматний* утворює антонімічну пару *форматний* – *неформатний*: ... *справді наш реп неформатний чи просто поки що неякісний?* (УМ, 24.06.2006). З огляду на появу заперечного іменника *неформат*, прикметник *неформатний* можна розглядати як полімотивований. Прикметник *форматний* конкурує з уже наявними в українському лексиконі синонімічними лексемами *популярний, модний, уживаний, призначений* (для певної сфери життя), *прийнятий* (у ній як основа, зразок). У словниках радянської доби (СУМі, словнику-довіднику І.Т.Яценка “Морфемний аналіз”, “Словнику-довіднику з правопису та слововживання” С.І.Головащука) наявні такі композитні прикметники, пов’язані з кінематографією, як *великоформатний, малоформатний і широкоформатний*, наприклад: *фільм, книга, видання, плакат*.

Іменник *мило* зі значенням “сентиментальний фільм, у якому мало спільного з реальним життям” (пор. також із жаргонізмом *мило* на позначення електронної пошти (з англ. *mail* “пошта”, вимовляється [мейл]) є мотиватором для прикметника *мильний* у новому значенні “розважальний, мелодраматичний, слъозогінний, для пересічного глядача з простим, невибагливим смаком”. Нове значення слова *мило* – приховане запозичення з англійської мови. Річ у тім, що в США у перервах показу таких фільмів ішла реклама мийних засобів корпорацій, які за вміщення реклами своєї продукції давали кошти на знімання цих фільмів. У LINGVO’12 словосполучку *soap opera* “мильна опера” вміщено з поясненням “багатосерійний фільм (сентиментальна мелодрама)”. В англійській мові ця словосполучка функціонує із точнішим значенням “драматичний серіал, переважно на сімейні теми, якому властива сентиментальність, поширюваний радіо або телебаченням”. Синонімізується лексема *мильний* з уже наявними в українському лексиконі запозиченими й питомими прикметниками *банальний, сентиментальний, мелодраматичний, легкий* (пор. *легкий жанр* про естраду), *легковажний, невибагливий, низькоякісний*. Із лексемою *мильний* з’являються такі нові словосполучки, як *мильне виробництво, мильні канали, мильна опера, мильні серіали*, від неї також утворено антонім *немильний*: ... *більше пасували б визначення “небанальний серіал”, “немильний” і ... не для всіх* (Д, 10.11.2006). Фіксуємо від цього прикметника й поодинокі композити на зразок: ... *корейські телемильні серіали* (Д, 31.08.2006) та *відеомило*.

Так само іменник-неосемантизм *тінь* мотивує прикметник *тіньовий* у новому метафоричному значенні “зв’язаний з підпільним виробництвом, кримінальними засобами збагачення; неофіційний, нелегальний” у сполученні зі словами *бізнес, економіка, індустрія*, пор.: *Нова система допоможе вивести з тіні гроші за послугу* (УС, 08.02.2008). У СУМі прикметник *тіньовий* подано у суто відносному значенні “1. Прикм. до **тінь** 1; який є тінню (**тінь** 1 – Темний відбиток на чому-небудь від предмета, освітленого з протилежного боку; // зображення такого відбитку в живописі; місце, що зображує на малюнку, картині найменш освітлену частину, ділянку чого-небудь; // кого, чия, перен. Про того, хто ніколи не покидає іншого, завжди буває з ним разом; 2. Стос. до **тіні** (у 2 знач.) (**тінь** 2 – тільки одн. Місце, закрите чим-небудь від променів сонця, сяйва місяця або іншого джерела світла; затінений простір; // чого. Місце, затінене чим-небудь; // Частина приміщення, куди не доходить світло); від якого утворюється густа тінь” [СУМ, X, с. 144]. Д. Мазурик чи не вперше зафіксувала прикметник *тіньовий* зі значенням “нелегальний, прихований, незаконний, злочинний” [СМ, с. 118]. У такому метафоричному значенні він поступово замінює в сучасній мовній практиці прикметники *лівий і підпільний*. І. А. Самойлова звернула свого часу увагу на те, що переосмислений прикметник *лівий* уживається зі словами для позначення конкретних видів продукції, якоїсь роботи, а прикметник *тіньовий* виконує характеризувальну функцію при більш узагальнених іменниках для позначення економічних понять [3, с. 73]. У такому новому оцінному значенні лексема *тіньовий* синонімізується також з прикметниками *чорний, несанкціонований, незаконний, нелегітимний, протиправний, протизаконний*. Її перевагу засвідчують нові синонімічні словосполучки-конкуренти *тіньові гроші : тіньові кошти : тіньовий капітал : тіньовий бюджет : тіньовий зарібок, тіньовий уряд : тіньовий Кабмін*, а також гіперо-гіпонімічні об’єднання: 1) з гіперонімом *тіньові структури* і співгіпонімами *тіньовий штаб, тіньовий сектор*; 2) з гіперонімом *тіньова економіка* і співгіпонімами *тіньовий ринок, тіньовий бюджет, тіньовий зарібок, тіньові схеми, тіньовий бізнес, тіньова приватизація*. Активно функціонує лексема-новотвір *тіньовик* як назва особи за родом такої економічної діяльності, напр.: *Ми виступаємо проти тіньового грального бізнесу..., проти протиправних перевірок органами влади, міліцією, що призводить до перерозподілу ринку на користь “тіньовиків”* (ВК, 14.09.2006), проте у мові ЗМІ натрапляємо й на її синонім *лівак*, напр.: *Голландська поліція заарештувала 110 ліваків* (СіД, 13.07.2006). Фіксуємо у межах однієї публікації синоніми *підпільник та цеховик*, близькі за своїм значенням до нової лексеми *тіньовик*, напр.: *Підпільник Кіндрат робив контрафакт. “Цеховик” пропонував їх [акумуляторні батареї – АТ]*

усього за 35 тисяч (УМ, 09.10.2003). У СУМі, хоча і вміщено слово *цеховик* “1. Майстер ремісничого цеху; 2. Робітник з цеху (у 2 знач.)” [СУМ, XI, с. 205], *підпільник* “той, хто працює в умовах підпілля (у 2 знач.)” [СУМ, VI, с. 483], *лівак*, але не подано для них дефініцій, синонімічних до інновації *тіньовик*, пор.: “**лівак** – 1. Опортуніст, який свої дрібнобуржуазні погляди прикриває революційними фразами; 2. діал. Лівша” [СУМ, IV, с. 506]. Утім, українській розмовній практиці лексеми *лівак*, *цеховик*, *підпільник* зі значеннями, синонімічними до новотвору *тіньовик*, відомі давно. Як доказ активності неосемантизму *тіньовий* засвідчуємо гніздо нових похідних: *тіньовизація*, *напівтіньовий*, напр.: *Аналіз причин тіньовизації економіки дає підстави для додаткових пропозицій із вдосконалення податкової системи* (ВЗ, 15.06.2006); *Напівтіньова політика із запахом нафти* (УМ, 11.01.2005). На сторінках періодичних видань натрапляємо на вживання антонімічного до лексеми *тіньовий* прикметника *прозорий* із новим значенням “чесний, демократичний, законний”. Воно сформувалося на базі уже відомих переносних значень цього слова, які зафіксовано в СУМі, пор.: “доступний для сприймання; зрозумілий, ясний, дохідливий; // Який легко розгадати, збагнути; явний, неприхований // Щирий, відвертий” [СУМ, VIII, с. 185], можливо, також під впливом нового англійського запозичення – прикметника *транспарентний* (англ. *transparent* “прозорий”), пор. *прозорий тендер*, *прозорі фінансові схеми*. Дослідники припускають, що таке нове значення зумовлено розвитком ринкової економіки, що прагне інтегруватися в розвинену й заможну Європу, передбачає відкритість, доступність інформації про державні справи, відсутність таємниць у цій галузі [5]. Тому найчастіше натрапляємо на словосполучки, пов’язані саме зі сферою економіки, напр., *прозора робота*, *прозорі тендери*, *прозорий процес*. З’являється й похідний від цього прикметника іменник *прозорість* на означення такої нової опредметненої ознаки, як що-небудь неприховане, чесне, відкрите, придатне для контролю й перевірки та прислівник *прозоро* зі значенням “чесно, відкрито, законно”. Прикметник *тіньовий* у значенні “підпільний, нелегальний, незаконний, прихований” у сполученні зі словами *ринок*, *курс* конкурує із прикметником *чорний*. У СУМі до прикметника *чорний* подано словосполучку *чорна біржа* – те саме, що *чорний ринок* [СУМ, XI, с. 353]. За словником Д. Мазурик, *чорний ринок* – “це неофіційний, нелегальний ринок з метою одержання і приховування прибутків від незаконної діяльності”, а *чорний курс* – “неофіційний курс обміну валюти, курс валюти на чорному ринку” [СМ, с. 128]. Отже, тут спостерігаємо не появу значення, а його розвиток, залучення до такого означення нових об’єктів і формальних засобів вираження: *чорна міграція* (з похідним від прикметника *чорний* у такому значенні іменника *чорнота* як найменування нелегального бізнесу, пов’язаного з доставленням мігрантів через кордон), *чорна готівка*, калька з російської *чорний нал*, *платити по-чорному*. Помітно розширилися межі сполучуваності прикметника *чорний*, що зумовлено, на жаль, реаліями життя сучасної України, наприклад: *Прикро, але цей чорний кредит був підтриманий і головою облдержадміністрації, незважаючи на заперечення спецслужб* (МЧ, 28.05.2008); *Оскільки не обов’язково заходити на Google, Yandex, Yahoo, аби знайти “чорний сайт”* (Н, 31.07.2009); *Депутати від БЮТ заблокували “чорний вхід” у президію парламенту для того, щоб не дати можливість ПР зробити цього раніше* (Н, 16.07.2009).

Відбулося формування нових значень і в інших прикметниках-кольороназвах, що також призводить до конкурування лексем. Зокрема, лексему *зелений* уживають на позначення екологічних напрямів та рухів, мета яких – захист довкілля. За СУМом *зелений* “1. Один із основних кольорів спектра – середній між жовтим і блакитним; // який має колір трави, листя, зелені; 2. Зробл. із зелені, рослинності; 3. Недозрілий, недоспілий (про злакові рослини, фрукти, овочі); 4. розм. Хворобливо блідий (про колір обличчя, шкіри людини); 5. перен. розм. Який не має життєвого досвіду; недосвідчений” [СУМ, III, с. 553–554]. Нове значення прикметника *зелений* реалізується в різних словосполучках і вступає у синонімічні відношення зі словами *природоохоронний*, *екологічний*, *чистий* (екологічно чистий), напр.: “**зелені** організації” (УМ, 22.06.2006); “**зелений** екологічний та політичний порядок нового століття” (Н, 26.06.2009); “**зелений** відтінок” (Н, 6.03.2009); *зелений бізнес* (Н, 7.08.2008); “**зелений** і екологічно “дружній” проект” (Н, 16.04.2008). На позначення доларів уживають жаргонізм – субстантивований прикметник *зелений* – *зеленький* (частіше – у формі множини *зелені*). У словнику Л. О. Ставицької ці лексеми на позначення доларів зафіксовано з похідними *зеленка*², *зеленуха*, *зелень* [УЖ, с. 124–125].

У мові військових функціонує жаргонізм *зеленка* “арм. Маскувальна форма з зеленими розводами” [УЖ, с. 125]. Крім того, для позначення військових підрозділів або родів військ у мові сучасної публіцистики часто вживаються перифрази – назви головних уборів у поєднанні з властивим такому військовому об’єднанню кольором. Наприклад, *зелені кашкети* – прикордонники: *Тільки від початку року зелені кашкети затримали 32 порушники і вилучили товарів на 125 тисяч 648 грн.* (ВЗ, 25.07.2006); *чорні берети* – морські піхотинці, напр.: *На полігоні російського Чорноморського флоту (ЧФ його в Україні орендує) наші “чорні берети” висаджувались комбінованим способом, тобто одночасно з моря і повітря, аби блокувати, оточити і роззброїти “бандформування й*

терористичні групи” у вигляді конкретних фанерних мішеней (УМ, 14.09.2008); блакитні берети – воїни-десантники, напр.: *І справді: “блакитні берети” вирізняються серед інших міцним братерством, взаємодтримкою і взаємовиручкою* (ХК, 29.08.2006). На думку І. А. Самойлової, подібні назви, що прийшли з розмовної мови, не мають яскравого емоційно-експресивного забарвлення. Їх можна розглядати, очевидно, як скорочені, зручніші у спілкуванні назви замість розгорнутих описових зворотів [3, с. 116]. Таке твердження видається нам занадто категоричним, адже подібні стали спеціалізовані словосполучення вже набули статусу перифраз-замінників нейтральної номінації, а отже, й виразної образності.

Прикметник *сірий* найчастіше сполучається з іменником *імпорт* і конкурує з прикметниками *фальшивий, неофіційний, підроблений*, напр.: – *Де ви купували iPhone? Він сірий? (неофіційний?)* (Н, 17.10.208); *Павло Слободянюк сказав, що зазначене нововведення покликане припинити “сірий імпорт” мобільних телефонів в Україну, втрати від якого, за оцінками УДЦР, становлять 1–1,5 млрд. гривень на рік тільки за рахунок несплати ПДВ при ввозі мобільних телефонів в Україну* (Н, 6.04.2009). У такому значенні вживається й похідний прислівник *по-сірому* (платити зарплату).

Прикметник *білий* синонімізується у переносному значенні зі словами *законний, чистий, правдивий, справжній*, напр.: ... *наявність “білої” заробітної плати* (Д, 28.07.2006). На базі цього неосемантизму з’явилися вже й прислівники *по-білому, набіло*: *Це принаймні те, що виплачується “на біло”* (Е, 14.02–21.02.2008).

Значно активізувалися і стали популярними прикметники-неосемантизми *профільний* поруч із *спеціальний, спеціалізований, основний, визначальний; стартовий* разом із *початковий, першопочатковий, вихідний, відправний, первинний, первісний; резонансний/резонансовий* поруч із *голосний, скандальний, гучний, сенсаційний, приголомшливий; живий* (пор. його синоніми *наживо, живцем*) як синоніми до *природний, без фонограми, у прямому ефірі, пряма трансляція; піратський* разом із *неліцензійний, незаконний, підпільний, контрабандний*.

Велика кількість неосемантизмів засвідчує, по-перше, прагнення мовців до оновлення виражальних засобів, яке узгоджується з їхнім конструктивним принципом відходу від штампів. Бажання сказати незвично, відійти від звичного й набридлого стає всеохопним, по-друге, це ще й прагнення виявити інший аспект означуваного об’єкта, поняття, уточнити їхню номінацію, створити перифразу, прихований зміст, підтекст, поглибити в такий спосіб означення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М. : Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
2. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХст.) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Мазурик Данута Володимирівна. – Л., 2002. – 202 с.
3. Самойлова І. А. Процеси семантичної деривації в лексиці сучасної української літературної мови (на матеріалі неологізмів 70–90-х років ХХ ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Самойлова Ірина Анатоліївна. – К., 1999. – 165 с.
4. Тараненко О. О. Неологізм / О. О. Тараненко // Українська мова : енциклопедія / [редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.]. – [3-є вид., випр. і доп.]. – К. : Укр. енцикл., 2007. – С. 426–427.
5. Шаповалова Г. В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти) : автореф. дис на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук спец. 10.01.08 “Журналістика” / Г. В. Шаповалова. – К., 2003. – 20 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Мазурик Д. Нове в українській лексиці : [словник-довідник] / Д. Мазурик. – Л. : Світ, 2002. – 130 с.
2. Нові слова та значення : словник / [уклад. : Л. В. Туровська, Л. М. Василькова]. – К. : Довіра, 2008. – 271 с.
3. Ставицька Л. Український жаргон / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.
4. Сучасний словник іншомовних слів / [укл. : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк]. – К. : Довіра, 2006. – 790 с.

Alla Taran

Neo-semantic adjectives and their role in enriching modern Ukrainian lexicon

The article is devoted to regarding neo-semantic adjectives in modern Ukrainian literary language. The nominations of 2 kinds are singled out on the basis of analyzed mass media texts: newly semantized units proper and reflected or inherited neo-semantic adjectives.

Key words: language dynamics, lexicon, neologism, neo-semantic unit, functional potential of innovation.